

Het genot van de grens

Descartes, De la Mettrie, De Sade en de dokter

Let op
deze presentatie zal mogelijk
uw betamelijkheidsgrenzen overgaan.

Menno de Bree

0. Inleidende beschieting losse opmerkingen

De **ironie** van kinderen

(AIOS, collega's) en grenzen

Het instellen van de grens:

- maakt **overtreding** mogelijk
- maakt toezicht en **sancties** nodig
- Maakt **outsourcing** van geweten mogelijk
- Geeft een eigen vorm van **genot**

Uw professionele grenzen: Eed van Hippocrates

Ik zweer bij Apollo, de Genezer, bij Asclepius, Hygieia et Panaceaia, en bij alle goden en godinnen, die ik tot getuigen roep, dat ik deze eed en deze verklaring, naar beste weten en vermogen, zal nakomen. [...] Ik zal hem, die deze kunst aan mij heeft onderwezen, beschouwen als een vader, hem laten delen in mijn levensonderhoud, en, als hij in schulden of nood zou geraken, **hem op zijn verzoek steun verlenen.**

Ik zal diëetregels naar beste weten en vermogen aanwenden tot heil der zieken, **nooit tot hun verderf of schade.**

Ik zal **niemand een dodelijk geneesmiddel** toedienen, ook niet aan iemand die dit van mij vraagt; zelfs een aanwijzing in die richting zal ik niet verstrekken.

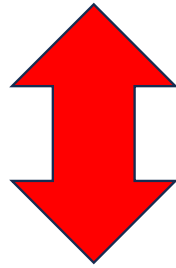
Ik zal nooit aan een vrouw een middel toedienen ter vernietiging van **ontkiemend leven.**

[..]

Ik zal geen operaties uitvoeren, zelfs niet bij lijders aan blaasstenen, maar ik zal dat werk aan deskundigen overlaten.

In welk huis ik ook binnentreed, ik zal er alleen binnengaan om de zieken te helpen; nooit zal ik er willens en wetens enig onrecht doen, in het bijzonder mij nooit schuldig maken **aan seksuele omgang** met man of vrouw, vrije of slaaf.

Ethica: hoe je te verhouden tot jezelf, de medemens en het dier

Fysica: hoe de werkelijkheid 'werkt' en waar deze van gemaakt is.

Claim:

jullie professionele fysica **leidt op geen enkele manier** tot jullie ethica

Wat zou er qua **ethica** gebeuren als jullie je fysica serieus zouden nemen?

1. De *fysica* van de geneeskunde.
Geneeskunde als kind van de Verlichting

René Descartes (1596 – 1650)
Discours de la méthode (1637)

Descartes' methodische twijfel

Toen ik mij vervolgens bezighield met de vraag wàt ik was, en besepte dat ik kon doen alsof ik geen lichaam had, en dat de wereld niet bestond, en dat ik nergens was, maar dat ik daarom nog niet kon doen alsof ik zelf niet bestond [...] concludeerde **ik dat ik een substantie was waarvan heel het wezen of de natuur slechts is dat ze denkt** en die om te bestaan geen plaats nodig heeft, en niet afhankelijk is van enig stoffelijk ding.

Dit ik, dat wil zeggen, de ziel, waardoor ik ben wat ik ben, is dus **geheel van het lichaam onderscheiden** en is zelfs gemakkelijker dan het lichaam te kennen. Zelfs als het lichaam niet zou bestaan, zou de ziel evengoed volledig zijn wat ze is.' (p70)

Res extensa

(uitgebreid **spul**, onderhevig aan de wetten van de fysica, waarneembaar)

Res cogitans

(denkend **spul**, niet onderhevig aan de wetten van de fysica, niet waarneembaar)

Descartes is een
lichaam-geest **dualist**:

1. Uiteindelijk bestaan er
maar twee typen spul
2. Iet is òf lichaam, òf geest

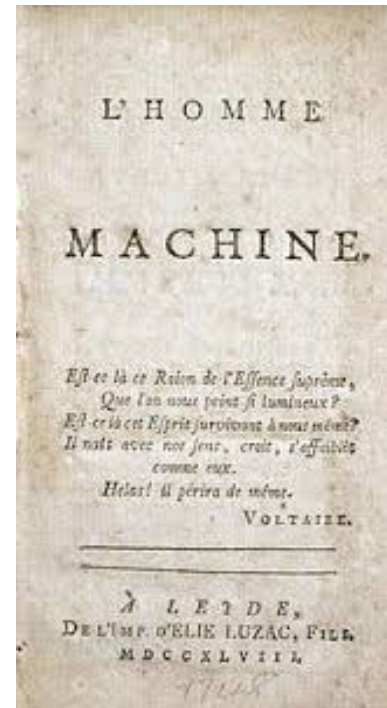
Rationalisme leidt tot luchtfietserij

Empirisme. Alle kennis die we hebben moet door de zintuigen tot ons zijn gekomen.

De wending naar
het empirisme:
de geneeskunde
loopt voorop

Julien Offray de La Mettrie
1709 - 1751

Res extensa

(uitgebreid spul, onderhevig aan de wetten van de fysica, waarneembaar)

Res cogitans

(denkend spul, niet onderhevig aan de wetten van de fysica, niet waarneembaar)

De laatste twee zijn daarom
monistisch en onteelbaar en empirisch:

dat de mens niets is dan

1. Een staat in een type spul

het hele universum niets

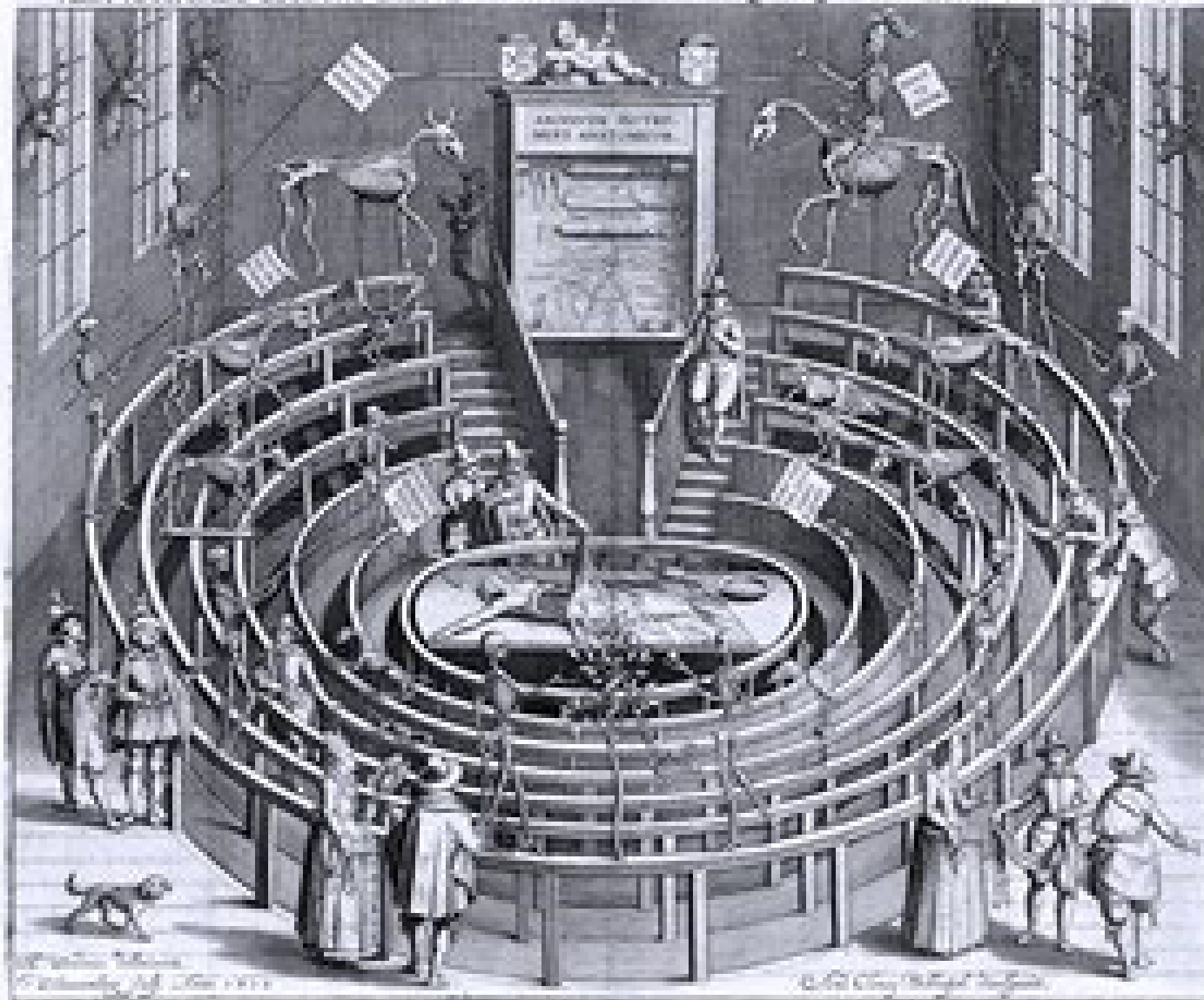
2. Namelijk bestaande

enkele substantie, in steeds

3. De menselijke het ws-model

voor de geneeskunde

VIRA ANATOMIAE LUGDUNO-BATAVAE CUM SCULPTIS ET RELIQUIS QVAE IBI EXISTANT DELINEATA

HERMANNUS BOERHAAVE
Medicus, Botanicae, Chemiae
& Collegii practicae Acad. Lugd. Bat.
PROFESSOR ORDINARIUS

2.

fysica: empirisme leidt tot (geneeskundig) succes

ethica: empirisme leidt tot chaos

David Hume's
grote verdwijntruc

God

Substanties

'Ik'

Causaliteit

‘Allereerst ben ik bang en verward door de troosteloze eenzaamheid waarin mijn filosofie mij geplaatst heeft, en ik beschouw mijzelf als een vreemd en lomp monster dat niet in staat is in gezelschap te verkeren, dat van alle menselijk verkeer is buitengesloten en dat totaal verlaten en ontroostbaar is achtergebleven.’

UW FYSICA IS OP
DEZELFDE LEEST
GESCHOEID!

Waar komt dan toch die
zelfverzekerde pose vandaan?

Gebrek aan kwaliteit van de opleiding

‘Zalig zijn de armen van geest’ (Matt 5:3)

‘Wie kennis vermeedert, vermeedert smart’ (Prediker 1:18)

Je kunt over alles nadenken,
maar het helpt natuurlijk niet

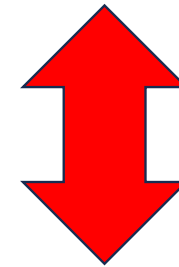
3.

fysica: empirisme leidt tot (geneeskundig) succes

ethica: naar een nieuwe ethica

Nogmaals: Wat zou er
gebeuren als jullie
jullie empirisme
eindelijk eens serieus
zou nemen?

Ethica: hoe je te verhouden
tot jezelf, de medemens en
het dier

Fysica: hoe de werkelijkheid
'werkt' en waar deze van
gemaakt is.

Donatien Alphonse François de Sade (1740 – 1814)

- Twee processen
- Bijna 30 jaar opsluiting
- Twee maal ontsnapt aan de doodstraf
- Immer geschaduwd door de geheime dienst
- Fan van Nederland.

Wat is de fysica van De Sade?

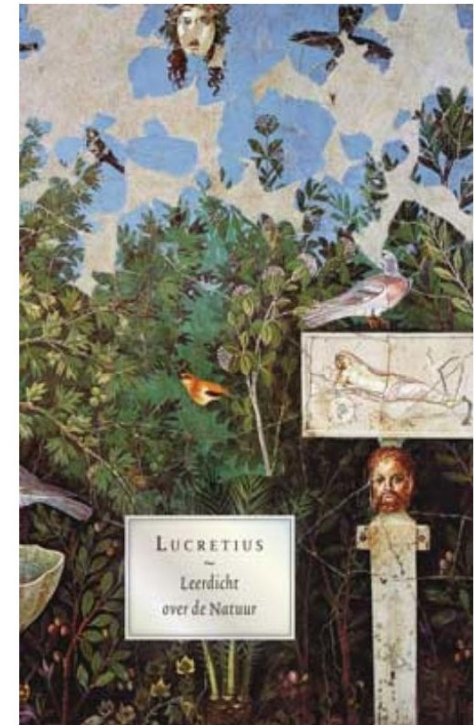
Dezelfde als die van u 😊

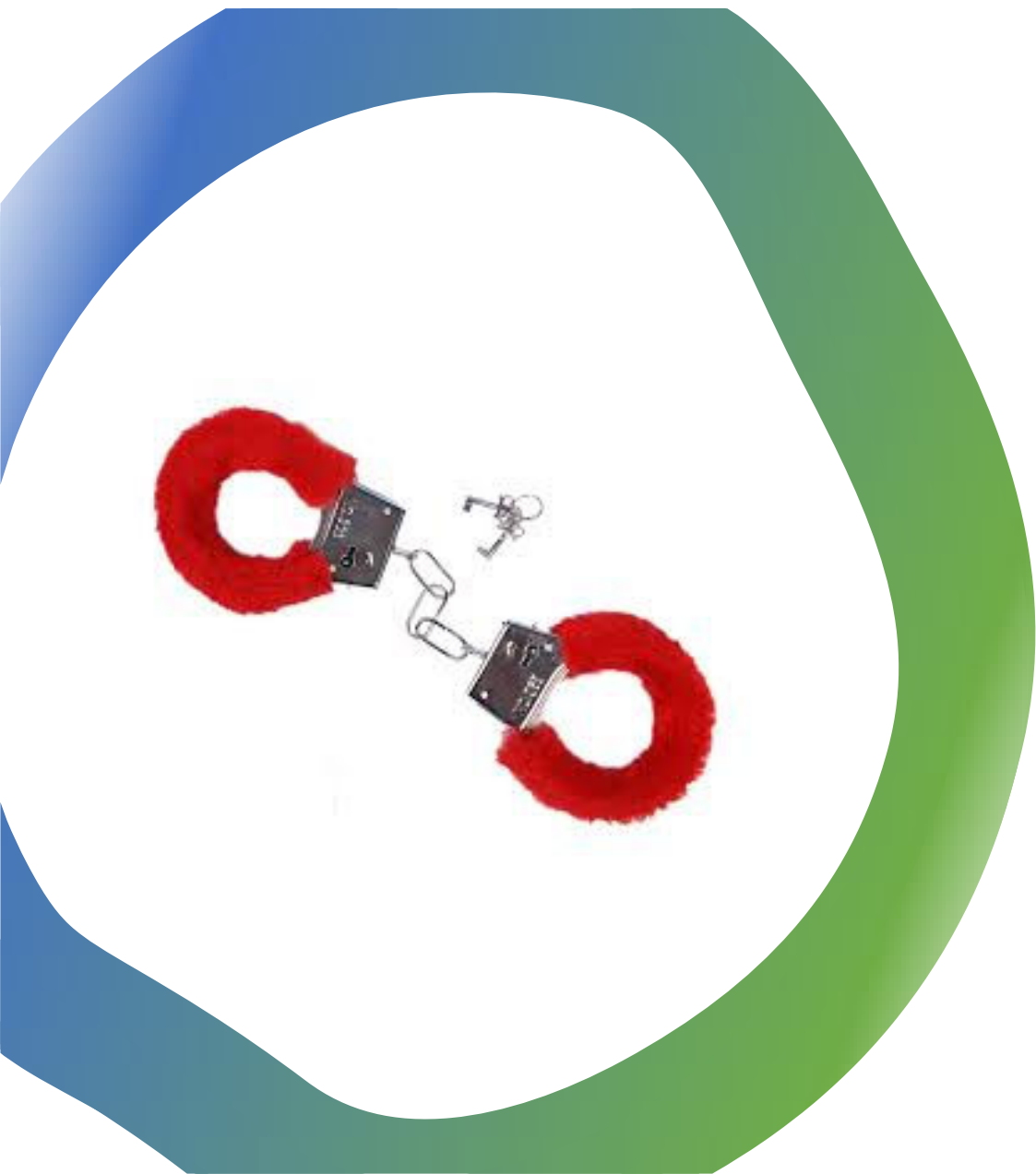
Welke conclusies trekt hij t.a.v. de ethica?

Lucretius

(99 – 55 v Chr)

- Volgeling Epicurus
- Monist, materialist
- Pijn en plezier
- Hou je bij je natuurlijke begeertes.
- Geef toe aan je **natuurlijke** sexuele neigingen, *niet* aan spirituele.
- Romantische projectie en wens tot eenwording leidt tot ellende
- **Genezing: promiscuïteit**

De Sade is wat minder liefelijk.

De Sade's liefdesmoraal

- Lucretius: er is alleen maar het genot.
- Verlichting: gelijkheid (gelijkwaardigheid)
- Het overtreden van grenzen geeft **extra** genot
 - Domineren van 'partners'
 - Taboes (anale seks)
 - Traditionele standen (adel, geestelijkheid)
 - Christendom

**Liefdesmoraal is *empirisch*
*observeerbaar***

- Genot
- Er is overal verspilling
- Er is overal afbraak, dood, vernieling
- Er is overal onderwerping en onderworpen worden

De nieuwe inrichting van de maatschappij

- **Mannen en vrouwen gelijk.**
 - Iedereen recht op geluk (= najagen van genot)
 - Je kunt nooit iemands bezit zijn
- **Uit het strafrecht.**
 - Overspel, scheiden, homosexualiteit
- **Staatsbordelen**
 - Veilig & hygienisch

3.

Maar... wat moeten wij daar nou mee?

- Praktijk
- Geluk

Praktijk

‘Psychanalyse et copulation des insectes’

Post-darwinistische naturalisering van:

- Ethiek
- Sexualiteit
- Geneeskunde

Geluk

George Bataille over de
denkfout van De Sade:

Het opheffen van de grens
maakt (het genot van) de
transgressive onmogelijk.

De dokter

- Activistisch
- Praktisch
- Instrumenteel
- Gedisciplineerd
- Afgericht

George Bataille-
Hartstochtelijk leven:

Tegen het nette, geordende,
nuttige, veilige.

Ruimte voor het
verspillende, nutteloze,
gewelddadige, chaotische,
irrationele.

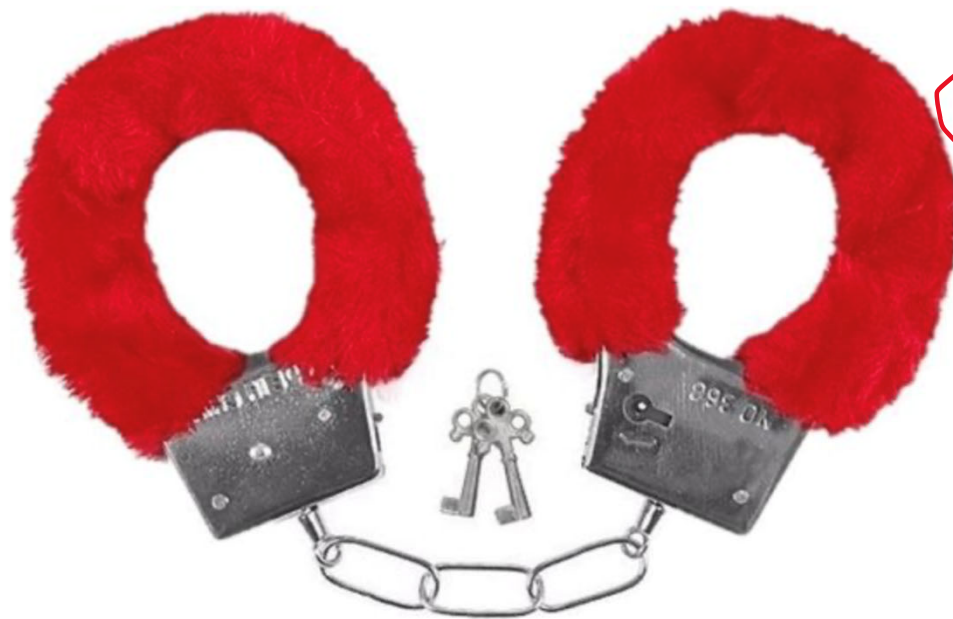

George Bataille

het taboe maakt het genot
mogelijk

de maatschappelijke orde
voorkomt ontsporing

Filosofische gelukstip: Lang leve de verspilling!

Kies je kleur (3)

6,95

Of bespaar 12% op de stuksprijs als je er 12 koopt

Op voorraad

Nu besteld, vrijdag in huis ⓘ

Verkoop door [ANSTROO](#) 8,3

Kies je aantal:

1 x 6,95

4 x 6,67
26,68

8 x 6,39
51,12

12 x 6,12
73,44

Je bespaart 4%

Je bespaart 8%

Je bespaart 12%

Dank voor je aandacht!

**MENNO
DENKT**

info@mennodenkt.nl

Grenzeloze filosofen

- 'Als ik niet Alexander was, dan zou ik Diogenes willen zijn'
- 'Als ik niet Diogenes was, zou ik ook Diogenes willen zijn.'

Heinrich Heine

(1797 – 1856)

Een biografie van Immanuel Kant is **onmogelijk**, want Kant had 'noch een leven, nog een geschiedenis'

Tegelijkertijd is Kant wel '**een grotere terrorist**' dan Robespierre.

Reizende filosofen

